

Název projektu	STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE SYSTÉMU ZELENĚ MĚSTA HRANICE
Část	SYSTÉM ZELENĚ MĚSTA Textová část
Objednatel	Město Hranice, Pernštejnské náměstí 1, 753 01 Hranice
Zpracovatel	Ing. Pavel – Šimek Florart, projekční a poradenská kancelář pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Rybářská 401, 688 01 Uherský Brod tel: 603525780, E-mail: florart@florart.cz, www. florart.cz
Kolektiv autorů	prof.Ing. Pavel Šimek, Ph.D, Ing. Pavel Šimek, jun., Ing. Martin Kovář, Ing. Zdena Rudolfová, Ing.Mgr. Anna Svobodová, Bc. Stanislava Hasoňová
Autorizace	ČKA: 01269 prof. Ing. Pavel Šimek, Ph.D
Datum	Duben 2022

OBSAH

1	Současný stav zeleně	4
1.1	Možnosti a omezení rozvoje zeleně v zastavěném území	4
1.1.1	Možnosti rozvoje městské zeleně	4
1.2	Limity a střety zájmů.....	7
2	NÁVRH SYSTÉMU ZELENĚ	9
2.1	Systém zeleně a koncept Smart City	9
2.2	Vazby sídla na krajinu	9
2.3	Teoretická východiska návrhu systému zeleně	11
2.3.1	Charakter ploch uvnitř rozvojových os	11
2.4	Popis systému zeleně	14
2.4.1	Skladebné části systému zeleně v Hranicích.....	14
2.4.2	Popis systému zeleně.....	15
2.4.3	Rozvojové osy	16
2.4.4	Zelené oblouky	30
2.4.5	Prvky dotvářející systém zeleně.....	31
2.5	Návrh dřevinných vegetačních prvků.....	32
2.6	Zkratkový klíč.....	35

SYSTÉM ZELENĚ MĚSTA

Strategický plán rozvoje systému zeleně města Hranice je strategickým a koncepčním dokumentem, který lokalizuje, hodnotí a rozvíjí veškeré plochy zeleně.

Tento plán si klade za cíl zejména:

- vymezení a následné zabezpečení dlouhodobé stability systému zeleně
- rozvoj ekologických a rekreačních funkcí systému zeleně
- optimalizaci efektivity realizace a údržby zeleně

Cílů je možno dosáhnout pomocí postupného plnění požadavků na systém zeleně specifikovaných ve Strategickém plánu. Rozsah plánu zahrnuje zastavěné území, vodní prvky a zastavitelné plochy v návaznosti na zeleň v krajině.

Strategický plán rozvoje systému zeleně města Hranice je odborným podkladem, na jehož závěry a doporučení bude brán ohled v územně plánovací dokumentaci, při správě a rozvoji zeleně a v dalších relevantních dokumentech.

Strategický plán samotný vychází z odborných dokumentů již zpracovaných pro území Hranic. Základním podkladem se stal Územní plán Hranic (říjen 2021), dále reaguje na Územní studii krajiny SO ORP Hranice (červen 2018), reflektuje i územní studie, regulační plány a územně-analytické podklady evidované městem.

Metodický přístup pro tvorbu tohoto dokumentu vychází z osvědčených metod krajinářské architektury a v neposlední řadě také ze zkušeností ateliéru FLORART při navrhování rozvoje systémů zeleně měst v České republice.

Účelem této studie je zajistit dlouhodobý koncepční rozvoj zeleně v Hranicích.

1 SOUČASNÝ STAV ZELENĚ

Podrobné hodnocení jednotlivých ploch městské zeleně včetně grafického zobrazení a soupisky hodnocených ploch bylo poskytnuto v části „Vyhodnocení současného stavu objektů zeleně a udržovací péče“ Strategického plánu rozvoje systému zeleně města Hranice.

1.1 Možnosti a omezení rozvoje zeleně v zastavěném území

Možnosti a omezení rozvoje městské zeleně vyplývají z právních předpisů, platné územně plánovací dokumentace (RP, ÚPO, ZÚR) a z návrhu systému zeleně. Popisované jevy je možné shlédnout v *Problémovém výkresu* a ve výkresu *Systém zeleně v návaznosti na další jevy*.

1.1.1 *Možnosti rozvoje městské zeleně*

Možnosti rozvoje městské zeleně v zastavěném území Hranic jsou dány především koncepčními dokumenty, z nichž nejvýznamnější je platný Územní plán Hranice. Do podoby městské zeleně zasahují i další dokumenty jako Územní studie krajiny SO ORP Hranice (červen 2018), územní studie, regulační plány a územně-analytické podklady evidované městem.

Nové plochy zeleně definuje do určité míry Územní plán Hranice, v rámci zastavěného území jde především o plochy veřejných prostranství (P), plochy rekreace (R) a mimo zastavěné území pak plochy přírodní (N).

Další rozvoj zeleně je zajištěn v rámci různých rozvojových programů - regulačních plánů, územních či jiných studií a projektových dokumentací. Připravené rozvojové programy jsou lokalizovány ve výkresu *Systém zeleně v návaznosti na další jevy*.

Z hlediska systému zeleně jsou navrženy zpracovatelem nové plochy zeleně, a to:

1 – plocha zeleně na ulici Pod Bílým kamenem, kterou je možno změnit na parkově upravenou plochu (U)

2 – plocha mezi Olomouckou a garážemi (248 ZD), zde je vhodný prostor k vytvoření plnohodnotné vegetační clony

3 – zemědělsky využívaná plocha před CTP parkem Hranice, plochu je možno propojit s plochou 197 J a vytvořit clonu k průmyslové zástavě. Díky poloze plochy (výhled na město) je možné část pojmout jako parkově upravenou plochu.

4 – protáhlý pás zeleně podél železnice převést na parkově upravenou plochu, vložit pěší trasu po délce (přístup k nádraží)

5 – plocha krajinné zeleně podél Račího potoka, plochu je možné pojmout jako plnohodnotný park, vzhledem k plánované zástavbě bydlení je nutné vytvořit v této oblasti dostatečně kapacitní plochu zeleně pro nové obyvatele a plocha podél Račího potoka je k tomuto účelu velmi vhodná.

1.2 Limity a střety zájmů

Limity jsou zobrazeny v *Problémovém výkresu*.

Ochranné režimy

K intravilánu Hranic se vztahují ochranné režimy především v oblasti kulturně historické, vodních toků, dopravní a technické infrastruktury a tras prvků ÚSES. Zeleň v plochách ovlivněných některým z ochranných režimů je třeba plánovat na základě platné legislativy. Zejména jde o režimy v oblastech:

- Ochrany vod (Aktivní zóna záplavového území, protipovodňová opatření)
- Ochrany přírody a krajiny (ÚSES, Zvláště chráněná území)
- Ochrany kulturně historických hodnot (Městská památková zóna, nemovité kulturní památky)

Majetkoprávní vztahy

Hodnocení základních ploch nehledí na vlastnické poměry, nastávají tedy situace, kdy mohou mít plochy zeleně významné postavení v systému zeleně a zároveň patří část či celá plocha jinému vlastníkovi, než je město. V těchto situacích může být obtížné provádět na takovýchto plochách stabilizaci či rozvoj zeleně. Majetkoprávní vztahy jsou vyobrazeny ve výkresu *Problémový výkres*.

Inženýrské sítě

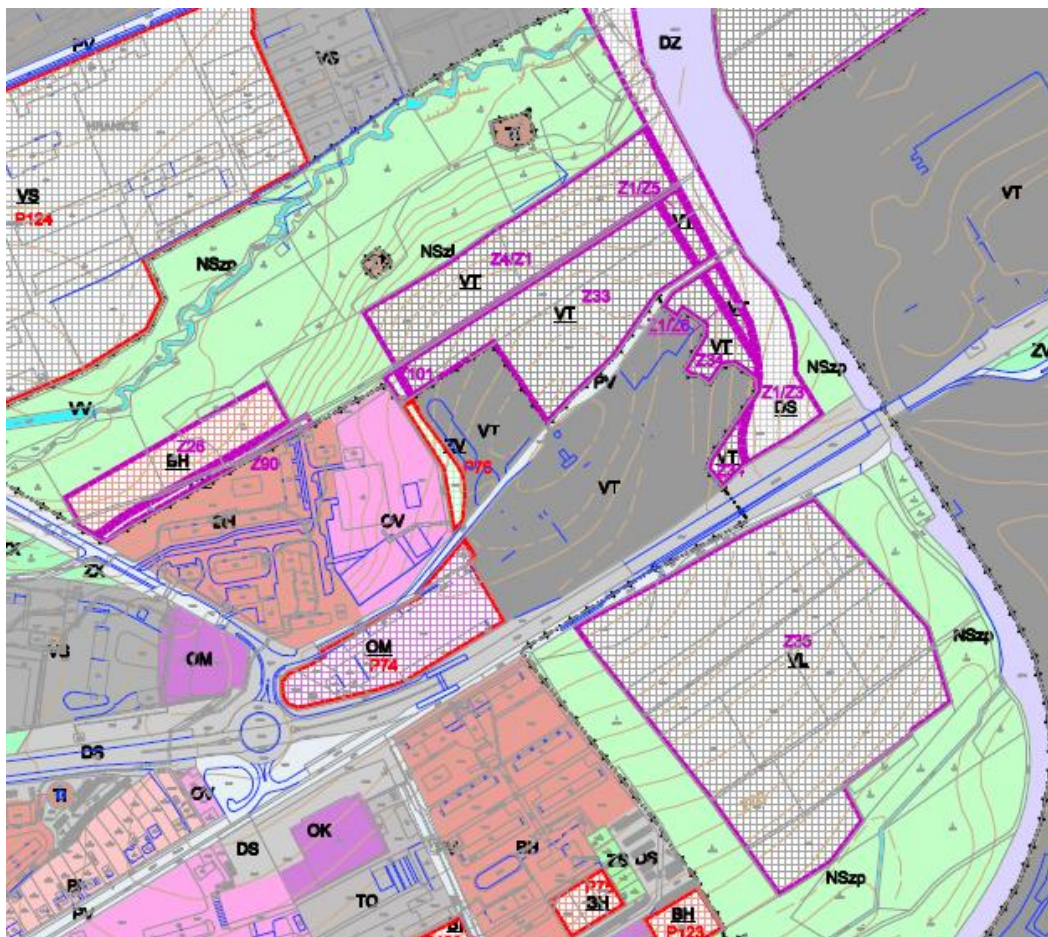
Inženýrské sítě jsou prvkem silně limitujícím výsadbu dřevin ve městě, často spolu s dopravními stavbami zcela vylučují jakoukoli možnost umístění stromů. Zde platí, že náprava leží spíše v budoucnosti – v koordinovaném ukládání nových nebo překládání stávajících tras sítí. Zahrnutí místa pro výsadby je nezbytné např. v nově navrhovaných plochách bydlení či veřejných prostranství.

Hospodaření s vodou

Odtok srážkové vody je na většině zpevněných ploch řešen pouhým odtokem do kanalizace, místo toho, aby byla voda využita v místě dopadu. Používání zasakovacích prvků v městě má výhodu v tom, že tolik nezahlcuje kanalizaci při přívalových deštích a také zlepšováním podmínek pro růst zeleně (v místech zasakovacích prvků se snižují náklady na zálivku). Zasakovací prvky přináší rozmanitost, jsou habitatem různých druhů živočichů a pomáhají propojovat jejich migrační koridory. Toto zavedení tzv. modrozelené infrastruktury je nedílnou součástí konceptu Smart City, který se město Hranice snaží naplňovat.

Územní plán

Územní plán je důležitým podkladem pro rozvoj města, v některých případech však může zbytečně omezovat prvky důležité pro systém zeleně. Takový případ lze spatřit u zelené plochy kolem Ludiny a Račího potoka. Systém zeleně (viz kap. 2.4 Popis systému zeleně) stanovuje tuto oblast jako „Vnitřní zelený oblouk“ a cení si tohoto prvku jako přírodního prostředí ve městě. Naproti tomu zde Územní plán Hranice vymezuje nové plochy výroby, dopravní stavby, jedná se o plochy změn Z 33, Z1/Z5, Z1/Z3, Z 35. Zpracovat doporučuje přehodnotit toto využití ploch ve prospěch přírodní funkce.

Zachování a rozvoj přírodního prostředí v této části přinese:

- Zelenou clonu cementářského komplexu
- Rekreační využití
- Environmentální bonusy – ovlivnění mikroklimatu, čištění vzduchu, prostupnost pro člověka i faunu, zachování vodního režimu

2 NÁVRH SYSTÉMU ZELENĚ

Návrh systému sídelní zeleně byl vypracováván v souladu se stávající územně plánovací dokumentací. Výsledky dílčích projednávání byly zapracovány.

Vstupní podklady:

Územní plán Hranic, úplné znění po změně č. 2, č. 3, č. 1, č. 4 a č. 6,

Rozvojové projekty města,

Regulační plány a územní studie evidované městem,

Pasport zeleně

2.1 Systém zeleně a koncept Smart City

Město Hranice vzalo za svůj koncept Smart City a začleňuje jej v různých odvětvích fungování města, jedním z témat je i životní prostředí, a tedy i veřejná zeleň. Koncept Smart City je v první řadě spojen s využíváním nových technologií, ale jak je deklarováno v dokumentu Chytré Hranice v kostce, jde i o to „*zlepšit stávající systém plánování a rozvoje území města prostřednictvím optimalizace procesů a postupů využívaných místní samosprávou, posílením a koordinací strategického plánování rozvoje*“ s cílem „*zvýšením efektivity zvýšit kvalitu života, svou atraktivitu, a omezit negativní dopady na životní prostředí*“.

Systém zeleně je právě jedním ze strategických dokumentů, které pomáhají naplňovat cíle konceptu Smart City. Kromě dlouhodobého rozvoje os a tvorby nových ploch zeleně tento dokument (jeho poslední část týkající se managementu údržby a rozvoje zeleně) výrazně zefektivňuje péči o zeď, a to především vyčíslením nákladů na péči o danou plochu zeleně.

2.2 Vazby sídla na krajinu

Zasazení Hranic do širšího krajinného rámce je patrné z výkresu *Širší vztahy*.

Hranice leží v údolí řeky Bečvy (Bečevská brána), z obou stran je obklopena pahorkatinami – na jihu leží pahorkatina Maleník, na severu Jezernická pahorkatina.

Historický střed města leží na ohybu řeky Bečvy, obytná zástavba se pak rozrůstá ve všech směrech od centra s těžištěm na levém břehu řeky. Obvod města pak z velké části tvoří průmyslová zástavby, na východě se nachází rozsáhlý areál cementárny a lomu, na nějž se severu navazuje soubor průmyslových areálů kolem vlakového nádraží. Na západě města je pak velký vojenský areál a tovární komplex CT Park.

Pravý břeh Bečvy – jižní část města – je typický zástavbou lázeňského charakteru, je zde patrná návaznost na Teplice nad Bečvou. Jižní část má výrazně větší podíl zeleně, větší areály jsou spíše rekreačního a sportovního charakteru (lázeňské parky, stadiony, ...). Obytná zástavba je tvořena rodinnými domy v oblasti Pod Bílým kamenem.

K Hranicím přiléhají obce Velká na severu a Drahotuše na Západě. Propojení s obcí Velká je bezproblémová jak pro pěší, tak pro motoristy, Drahotuše jsou dostupné pouze motoristům. Pěší propojení vylučuje rušná komunikace č.47, kterou není možné pěšky překonat.

Územní ochrana přírody v řešeném území

Územní ochrana zahrnuje maloplošně chráněná území: NPR Hůrka u Hranic (součástí je Hranická propast), PR Velká Kobylanka, PR Malá Kobylanka, PP Nad kostelíčkem a PP V oboře. Hůrka u Hranic je zároveň Evropsky významná lokalita (EVL), další EVL je pak lokalizovaná na Bečvě – EVL Běčva – Žebračka.

V okrajových částech řešeného území se nachází oblasti biotopů zvláště chráněných druhů velkých savců s jádrovou oblastí na Maleníku.

Krajina mimo chráněná území

Krajina kolem Hranic je tvořena poměrně drobnozrnnou mozaikou polí a trvalých kultur. Významný podíl tvoří liniová zeleň a skutečně cenným biotopem jsou mokřady a další vodou ovlivňované prvky krajiny kolem Bečvy (nivy, rybníky, prameniště, ...).

Propojení krajiny a sídla

Větší celek krajinné zeleně přímo ve městě se nachází kolem vodních toků a ploch – Kuchyňka, Ludina, Račí potok.

Okolí Hranic je z krajinného hlediska velmi rozmanité díky geologickému podloží, nachází se zde světový unikát Hranická propast, v blízkosti se nachází i Zbrašovské aragonitové jeskyně. Turisticky je využívána především oblast Maleníku, o čemž svědčí hustota turistických tras, další oblíbenou destinací je tok Bečvy.

Návaznost ÚSES

Prvky územního systému ekologické stability kromě své stěžejní funkce (stabilita krajiny) mohou do značné míry zvyšovat atraktivitu prostředí jak města, tak krajiny. Ačkoli se jedná o prvky s těžištěm působnosti mimo zastavěné území, není možné a ani žádoucí se intavilánům obcí vyhýbat. Prvky ÚSES přináší do zastavěného území kontakt s přírodou, zvyšují prostupnost obce (pro faunu i člověka), významné plochy městské zeleně jsou často zároveň i prvky ÚSES – příkladem v Hranicích jsou Sady Československých legií. Význam prvků ÚSES v zastavěném území roste s velikostí zastavěné plochy – Hranice jsou středně velké město s poměrně kompaktní zástavbou, trasy ramen ÚSES obchází hlavní část zástavby po trase vodotečí.

Zpracovatel dává ke zvážení možnost zapojení vodotečí Ludina a Račí potok do systému ÚSES ať už jako lokální biokoridor nebo alespoň jako interakční prvek.

2.3 Teoretická východiska návrhu systému zeleně

Koncepce systému zeleně využívá pro kompletaci prostorových vztahů čtyř typů skladebných prvků:

- Rozvojové osy
- Rozvojové uzly (nejsou součástí systému zeleně Hranic)
- Zelené klíny (jsou součástí systému zeleně v pozměněné formě – viz popis systému zeleně kap.2.4 Popis systému zeleně)
- Základní plochy zeleně, – objekty zeleně

Rozvojové osy systému zeleně

Rozvojové osy zeleně vytváří prostorově a funkčně spojitý systém budovaný vzájemnými vazbami jednotlivých základních ploch. Soustava rozvojových os se opírá o významné (zpravidla historicky vyvinuté) vegetační objekty města, které navazují na krajinné struktury v širším zájmovém území města.

Rozvojové uzly

Představují významná rozvojová území, ve kterých se často kříží rozvojové osy systému zeleně různého významu. Rozvojové uzly jsou místa, která jsou zvláště významná z hlediska prostorových souvislostí systému zeleně. Rozvojové uzly jsou také tvořeny základními plochami.

Zelené klíny

Zelené klíny představují různorodou mozaiku funkčních typů zeleně a vegetačních prvků.

Na těchto územích jsou zpravidla soustředěny souvislé komplexy volných ploch s různými hlavními funkcemi (zemědělský půdní fond, lesní půdní fond, různé funkční typy zeleně krajinné, vzácněji zeleně městské, zahrádkářské a chatové osady). Vzniká tak mozaika biologicky aktivních ploch v rozmanitém prostorovém uspořádání (plošné, liniové, bodové prvky; porosty lesů, dřevin rostoucích mimo les, solitérů; travní porosty, orná půda) pronikající do intenzivně urbanizovaného území. Zelené klíny jsou nedílnou součástí urbanistické kompozice sídla.

2.3.1 Charakter ploch uvnitř rozvojových os

Druhové složení a prostorová struktura vegetačních prvků je však ovlivněna nejen rámcem trvalých ekologických podmínek, ale především funkcí, kterou plocha v systému zeleně plní.

Návrh rozvojových os je založen na formulování vzájemných vztahů mezi jednotlivými základními plochami. Tyto vztahy mohou být kompoziční, provozní nebo mohou vyplývat z přirozené ekologické povahy území (z topických a chórických vztahů, které jsou podmíněny charakterem reliéfu, propustností bariér pro pohyb bioty, existencí gradientů apod.).

Kvalitu a význam každé plochy lze vyjádřit dvěma aspekty:

- Individuálním: rozvojové osy jsou složeny z mozaiky základních ploch, každá základní plocha má jiné vlastnosti a je nositelem jiné kvality
- Systémovým: rozvojové osy budují především prostorové a funkční vazby mezi jednotlivými plochami

Při stanovení základních rozvojových principů obnovy krajinného prostředí jsme vycházeli z těchto požadavků:

- Zajištění podmínek pro účelné, pokud možno i jedinečné rekreační využívání řešeného území
- Zvýšení ekologické stability přírodních prvků prostředí
- Posílení ochrany dochovaných znaků krajinného rázu a snaha obnovit typické znaky, které se dochovaly jen slabě nebo vůbec
- Řešení takto formulovaného zadání dovozuje použití vybraných aplikací krajinného plánování při řešení prostorové koncepce území.

Individuální aspekt základních ploch

V prostorové mozaice se jednotlivé základní plochy od sebe liší:

- Vlastnostmi ekologickými (schopností sdružovat taxony do odlišných společenstev) a prostorovými (konfigurací reliéfu, hydričným gradientem, výškovým gradientem apod.)
- Funkčním potenciálem (resp. přirozenými předpoklady plnit určité požadované funkce)
- Mírou uplatnění potenciálu při dnešním využití území
- Mírou uplatnění potenciálu v navržené prostorové koncepci (stabilizovanost nebo nestabilizovanost plochy)
- Individuální aspekt každé základní plochy je vyjádřen základním výkresem 2. Analýza současného stavu zeleně. Tento dokument spolu s příslušným textem vymezuje:
  - Hranice každé základní plochy (číslo, název, výměra)
  - Současný stav základní plochy (stabilita)
  - Hlavní funkci základní plochy
  - Funkčním typem hlavní funkce, postavením základní plochy v prostorové koncepci (kompoziční a provozní sounáležitost s urbanistickou koncepcí území)

Systémový aspekt základních ploch

Systémový aspekt zohledňuje funkci každé individuální základní plochy jako součásti systému zeleně. Zachycuje prolínání jednotlivých dominantních funkcí v prostorově spojitěm systému rozvojových os a rozvojových uzlů v rámci existující nebo navržené urbánní osnovy.

Kvalitu a význam každé plochy neurčují jen její vlastnosti, ale i její umístění v urbánní osnově města. Jednotlivé plochy stabilizované i navržené zeleně spolu prostorově a funkčně souvisí a vytváří určitý logický prostorový systém, který prorůstá organismem města. Je protiváhou zastavěným plochám, dotváří je někdy svou jednotou, jindy kontrastem.

Po zkušenostech z různých měst ČR se ukázalo jako užitečné definovat pro jednotlivé skladebné části systému zeleně (části rozvojových os a pro rozvojové uzly) určitou převládající funkci. Regulační prvky systému zeleně definují „dominantní funkci“, která určuje pěstební cíl, ke kterému by řada základních ploch v systému zeleně měla být vedena.

Dobrým rozvojem urbánní osnovy musí být zajištěna:

- Dostatečná velikost a kvalita vegetačních prvků (pěstební stav, vývojová fáze)
- Prostorová spojitost jednotlivých uzlů a rozvojových os
- Rozmanitost skladebných částí v závislosti na pestrosti ekologických rámců území

Pěstební cíl skladebných částí musí být přitom určován z převládající a dominantní funkce konkrétního segmentu zeleně v různých částech města. Urbánní osnova většiny měst je značně členitá. Ignorováním její vnitřní heterogenity ztrácejí sídla svoji tvář, atmosféru, ekologickou kvalitu a v konečných důsledcích se stávají pro život nepříjemná a nepřátelská. Kvalita života naopak výrazně roste všude tam, kde jsou vlastnosti prostoru pochopeny – zeleň a vegetační prvky takový proces výrazně urychlují a prohlubují.

Podle dominantní funkce dělíme prvky systému zeleně takto:

- Objekty městského charakteru: plochy zeleně města jako součást stavebních dominant (zpravidla stavebních památek a objektů architektury), které mají nezastupitelnou kompoziční funkci. Zpravidla parkově upravené plochy a parky, historické zahrady a památky zahradního umění.
- Objekty uličního parteru: jde o vegetační doprovod společenských prostorů s:
  - Komerce (a občanskou vybaveností)
  - Dopravní funkcí (pěší, hromadnou, zásobování i individuální)
  - Se specifickým charakterem sociálních prostorů (náměstí, parky, obchodní domy, kavárny)
- Vegetace rekreačních ploch: krajinářské úpravy blízké přírodnímu krajinářskému parku: rozvolněné porosty dřevin v trávnicích, ojedinělé stavby komerce a technického vybavení. Rozhodujícím požadavkem je rychlost, s jakou mohou vegetační prvky plnit požadovanou funkci. Tomu může být podřízeno i druhové složení.
- Přírodě blízká společenstva: zeleň přírodního charakteru zpravidla předurčuje plochy pro začlenění do územního systému ekologické stability krajiny. Plochy jsou proto často chráněny některým z ochranných režimů (ÚSES, přírodní rezervace, přírodní památka, významný krajinný prvek). Požadavky na reprezentativnost, prostorové parametry i stupeň ekologické stability limituje jak druhovou skladbu porostů, tak i jejich prostorovou strukturu.

Formulováním dominantní funkce žádným způsobem nerezignujeme na polyfunkčnost každé základní plochy. Dominantní funkce (funkční typ) stanoví priority v situaci, kdy lze k pěstebnímu cíli dospět různými cestami.

Prostorovou souvislost města s vegetačními útvary v bioregionu považujeme za mimořádně významnou. Nejde přitom jen o ochranu genofondu krajiny nebo o jeho migraci (jako v případě územního systému ekologické stability), ale spíše o:

- fungování organismu města v širších krajinných souvislostech
- odstraňování bariér pro průchodnost území
- využitelnost pro rekreaci, pobyt a pohyb lidí v co nejkvalitnějším krajinném prostředí

2.4 Popis systému zeleně

2.4.1 *Skladebné části systému zeleně v Hranicích*

Detailní vymezení systému zeleně je obsahem výkresu *Systém zeleně*.

Systém zeleně je v Hranicích tvořen následujícími skladebnými prvky:

- Rozvojové osy,
- Zelené oblouky,
- Další prvky dotvářející systém zeleně,
- Krajinné prvky a struktury v návaznosti města na krajinu

Rozvojové osy:

- Tranzitní: Bečva
- Polyfunkční: Havlíčkova, Kuchyňka, Podhůrecká, Sklený kopec, Studentská, Velká, Drahotušská
- Přírodní: Velička II, Cementářská
- Městského parteru: Centrum
- Rekreacní: Velička I

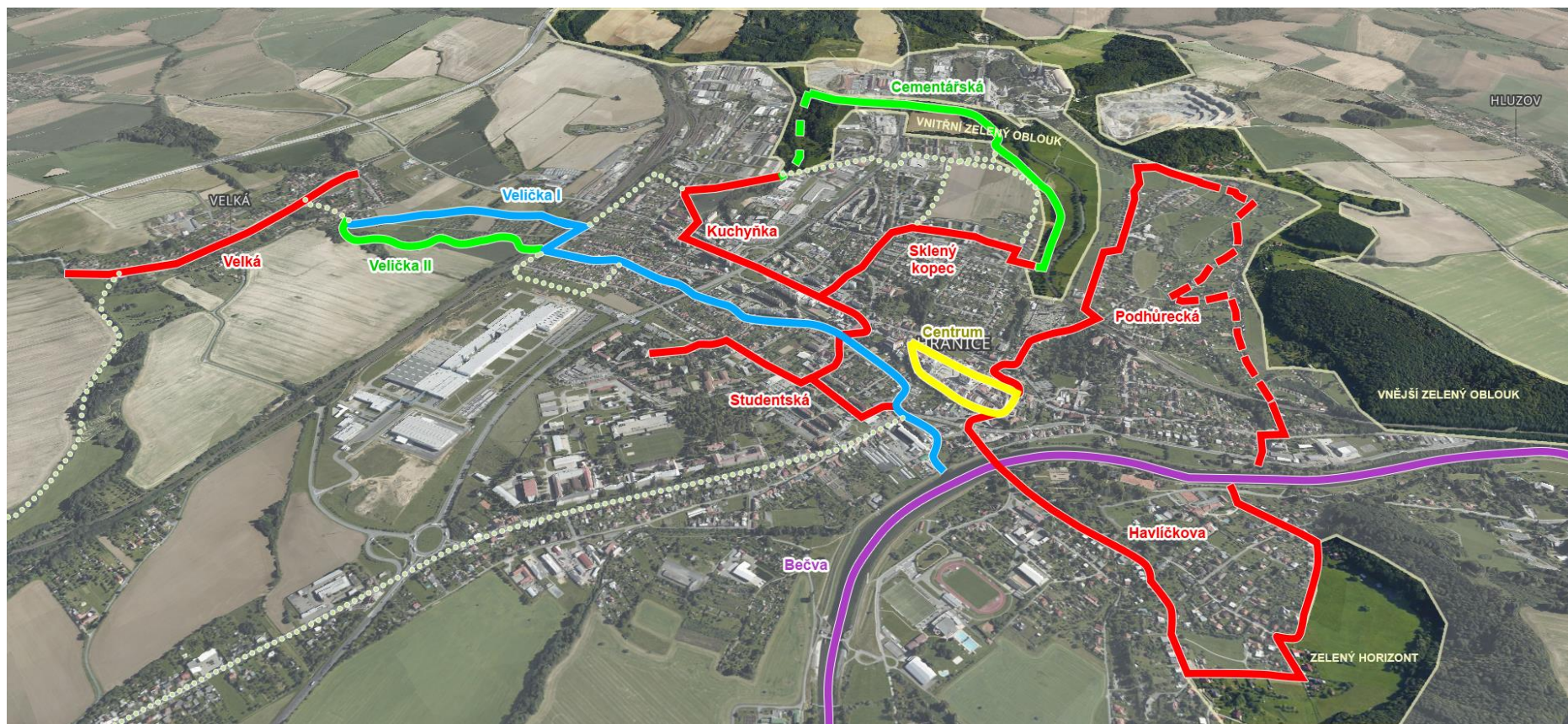
Dalšími prvky dotvářejícími systém zeleně jsou:

- základní plochy zeleně,
- zelené cesty,
- významné plochy zeleně,
- návrhové plochy zeleně dané jak územním plánem, tak navrhované zpracovatelem,

V návaznosti města na krajinu pak v systému zeleně hrají významnou roli i krajinné prvky a struktury jako:

- lesy,
- územní systém ekologické stability,
- krajinná zeleň,
- významné krajinné prvky,
- zvláště chráněná území,
- jinak přírodně významná nebo chráněná území (Evropsky významná lokalita, Natura 2000, ...)

2.4.2 Popis systému zeleně

Rozmístění rozvojových os v prostoru města je dáno přírodními podmínkami, historickým vývojem sídla a funkčními vztahy. Základní strukturu systému zeleně v Hranicích tvoří osy na vodních tocích (Bečva, Velička I) a osa Centrum, na ně navazují polyfunkční osy zeleně, které procházejí přednostně obytnou zástavbou (Kuchyňka, Skelný kopec, Studentská, Podhůrecká, Havlíčkova). Systém je pak doplněn přírodními osami, které mají environmentální ale v budoucnu i rekreační funkci (Cementářská, Velička II).

Systém je pak zahuštěn trasami zelených cest.

Město je z východu a jihu orámované víceméně souvislým blokem krajinné zeleně (Zelený horizont, Vnější zelený oblouk), Z východní strany je zelený oblouk zdvojený (Vnitřní zelený oblouk) a zasahuje přímo do organismu města.

Obcemi Velká a Drahotuše prochází polyfunkční osy (Velká, Drahotušská), které jsou přímo nebo pomocí zelených cest propojeny navzájem i s Hranicemi.

2.4.3 Rozvojové osy

Přehled rozvojových os:

NÁZEV ROZVOJOVÉ OSY	PŘEVLÁDAJÍCÍ FUNKCE OSY
Bečva	Tranzitní
Cementářská	Přírodní
Centrum	Městského parteru
Drahotušská	Polyfunkční
Havlíčkova	Polyfunkční
Kuchyňka	Polyfunkční
Podhůrecká	Polyfunkční
Skelný kopec	Polyfunkční
Studentská	Polyfunkční
Velká	Polyfunkční
Velička I	Rekreační
Velička II	Přírodní

Popis rozvojových os:

Bečva

Bečva je tranzitní osou, na její trase se spojuje funkce přírodní, rekreační i městského parteru, oproti polyfunkčním osám má však významnější postavení v systému zeleně. Na levém břehu se soustřeďuje rekreační využití ať už v podobě lázeňských a městských parků nebo sportovních areálů, na pravém břehu vzniklo prvotní osídlení, které se dál rozvíjí.

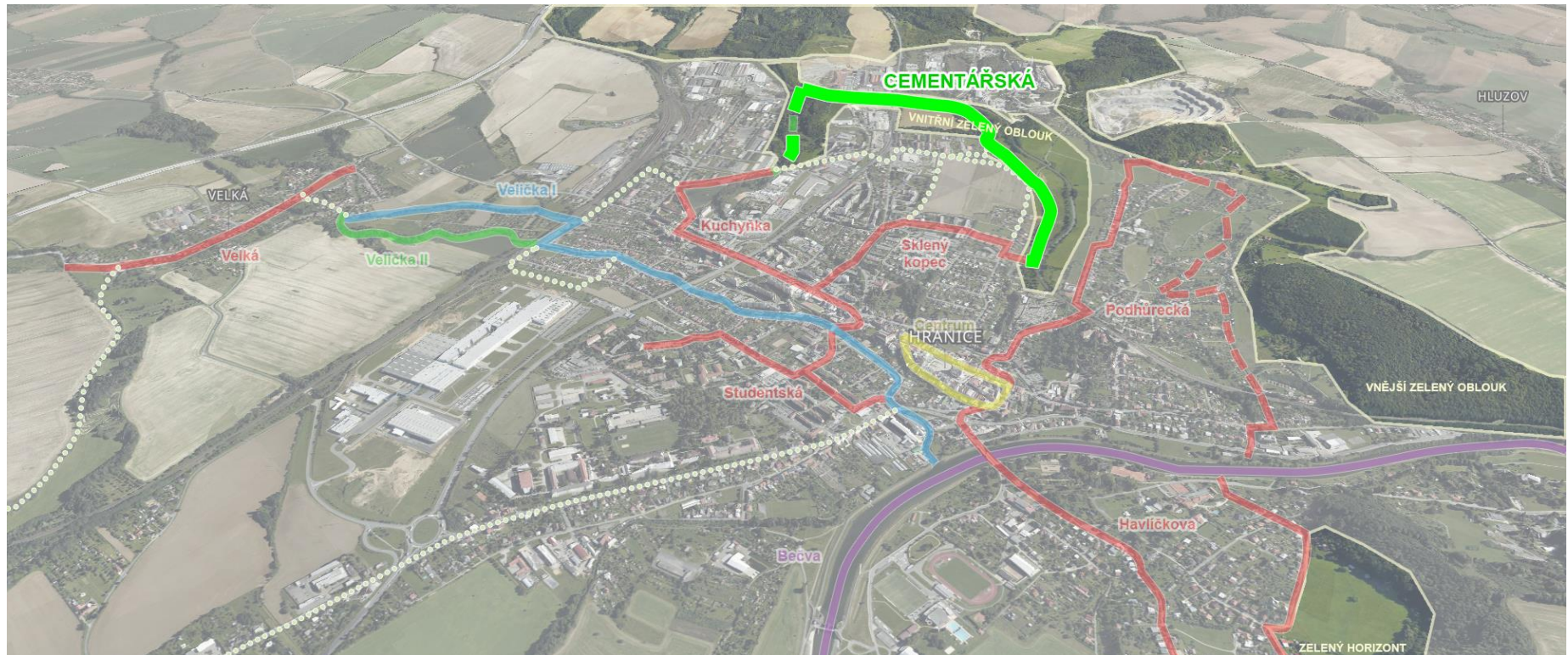
Na ose vede trasa složená z lokálních a regionálních prvků ÚSES, část osy (od Pískáče na západ) je Evropsky významnou lokalitou.

Rozvoj osy: Osa by měla nadále sloužit rekreačním (lázeňským) účelům a tato funkce by měla být dále rozvíjena. Součástí rozvoje je stabilizace nestabilních ploch zeleně. V rozvoji by však zároveň měla být zohledněna ekologická funkce – v rekreaci mimo zástavbu klást důraz spíše na individuální rekreaci, upřednostňovat přírodní materiály a formy. Péče o vegetaci mimo zástavbu může ve větší míře podléhat přírodním procesům (sukcese).

Plochy na ose: 1 P, 2 ZV, 3P, 7 ZS, 17 U, 18 U, 29 P, 44 ZV, 48 ZV, 94 ZV, 146 ZV, 149 ZV, 244 ZS

Cementářská

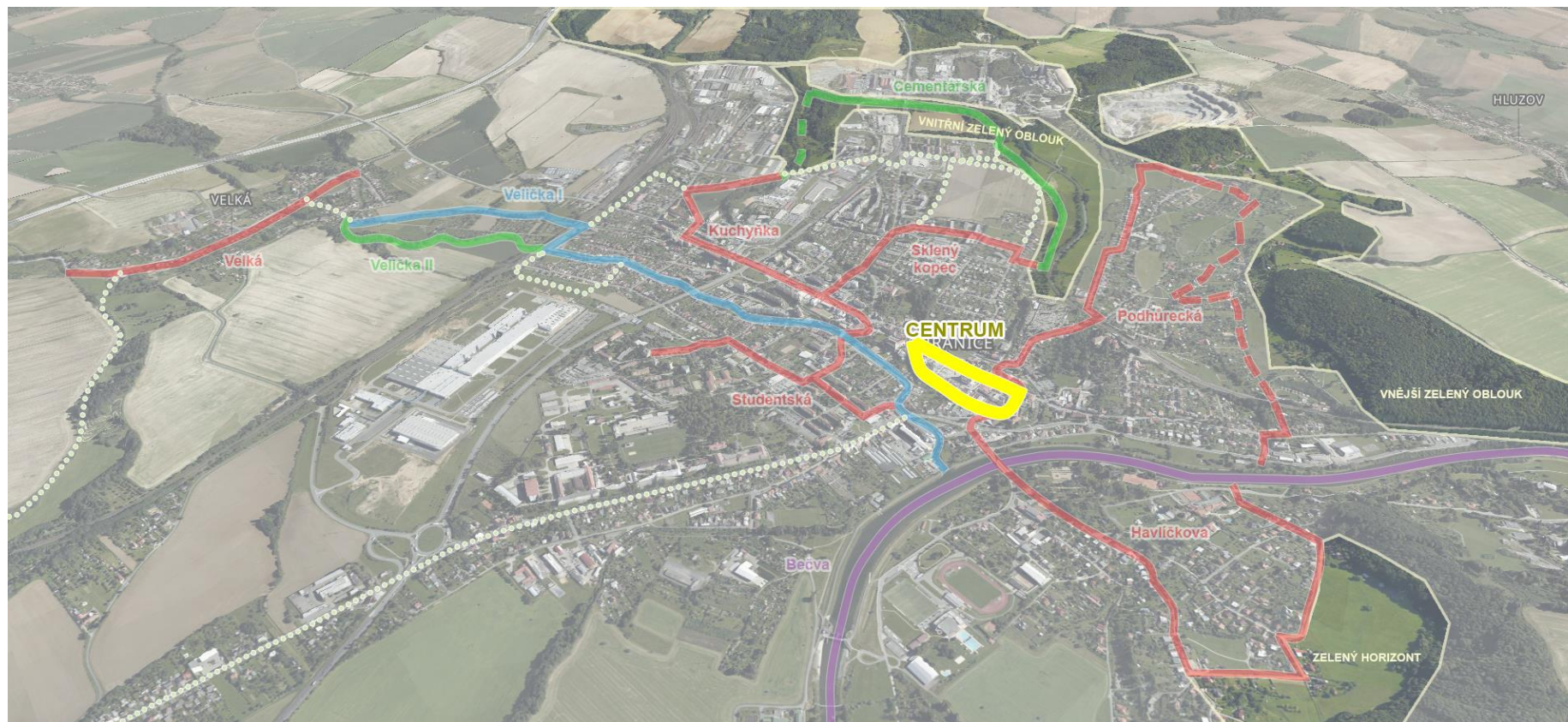
Cementářská osa je vložena do Vnitřního zeleného oblouku – přírodní plochy rozkládající se kolem Račího potoka a Ludiny. Osa je přírodní, součástí jsou nejen nivy zmíněných vodotečí, ale i porosty a zemědělské plochy. Čárkovaně je naznačen (ideální) směr trasy osy, není zde pevně určen její průběh.

Rozvoj osy: Cementářskou osu je nutno brát jako důležitý prvek zeleně v organismu města. Odděluje průmyslový areál cementárny od obytné zástavby, má tedy hygienickou funkci (pohlcování prachu, hluku), poskytuje vizuální odclonění. Zachování přírodě blízkého prostředí ve městě přináší řadu dalších výhod, pomáhá regulovat mikroklima města, zachovává prostupnost, je potenciálně rezervou pro rekreační využití (park, komunitní zahrady, ...). Rozvoj osy by měl směřovat k zpřístupnění a zajištění provozní bezpečnosti zpřístupněných částí. Vhodné je na zemědělské půdě upřednostnit trvalé kultury (louky, sady).

Plochy na ose: nejsou

Centrum

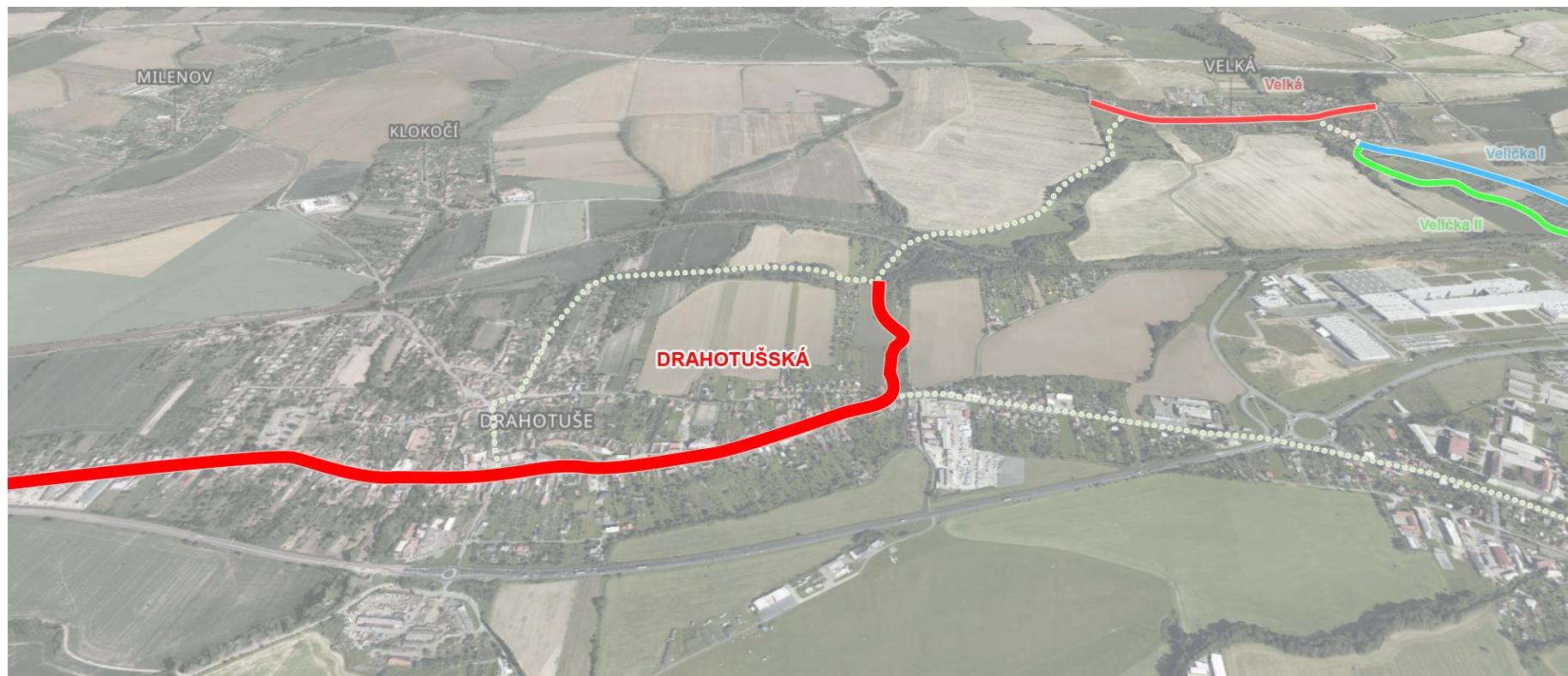
Celé historické jádro Hranic je vymezeno jako samostatná osa. Centrum města je vždy významným místem, kde se odehrává velká část společenského života. Centrum je osou městského parteru, kryje se s Městskou památkovou zónou.

Rozvoj osy: Centrum města má být výstavním místem, kde všechny plochy zeleně i technické prvky vykazují nejvyšší kvalitu, tomu odpovídá i péče o ně, zároveň je potřeba respektovat požadavky památkové péče.

Plochy na ose: 108 U, 109 U

Drahotušská

Drahotušská osa prochází po hlavní komunikaci v obci a na východním konci obce zatáčí k rybníku. Odtud pokračuje už jen jako zelená cesta spojující Drahotuše a Velkou. Před odbočkou k rybníku je osa protažena rovně přímo k Hranicím, tento směr je v současnosti jen ideou, protože reálné pěší propojení je znemožněno překážkou na trase – vytíženou křižovatkou komunikací č.47 a č.35.

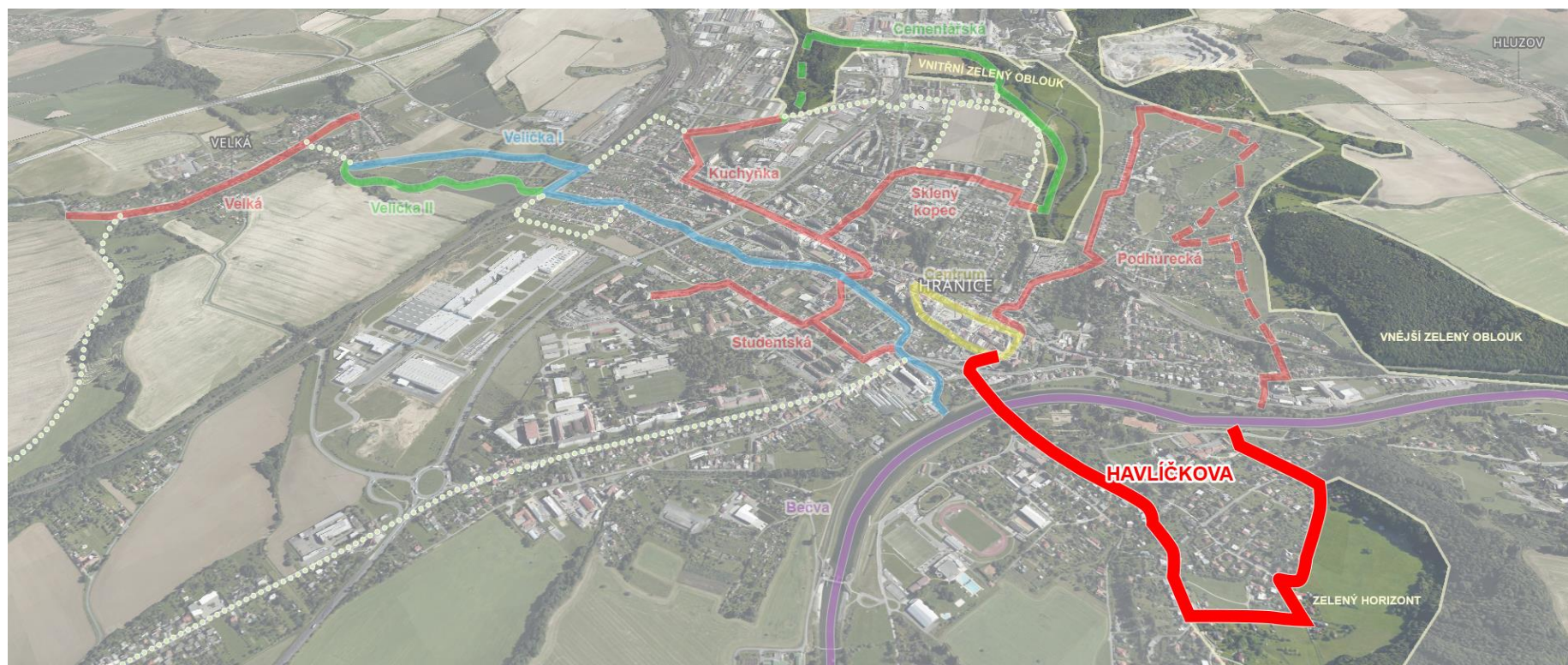
Drahotušská osa je polyfunkční.

Rozvoj osy: Osu obklopují plochy zeleně funkčního typu ZD – zeleň dopravy, jejichž rozvoj spočívá péči o stávající dřeviny, doplňování a (je-li možné) rozšiřování stromořadí. Na místech, kde není místo pro stromy lze použít výsadby keřů případně květinových záhonů. Jedinou rozsáhlejší plochou na ose je náměstí Osvobození, zde je možné doplnit květinové záhony a tím zvýšit atraktivitu místa.

Plochy na ose: 214 ZK, 215 ZS, 216 ZD, 217 U, 218 ZD, 219 U, 220 ZK, 222 ZD, 223 ZD, 224 ZD, 225 H, 226 J, 233 ZV, 234 ZV, 243 VD, 254 ZD

Havlíčková

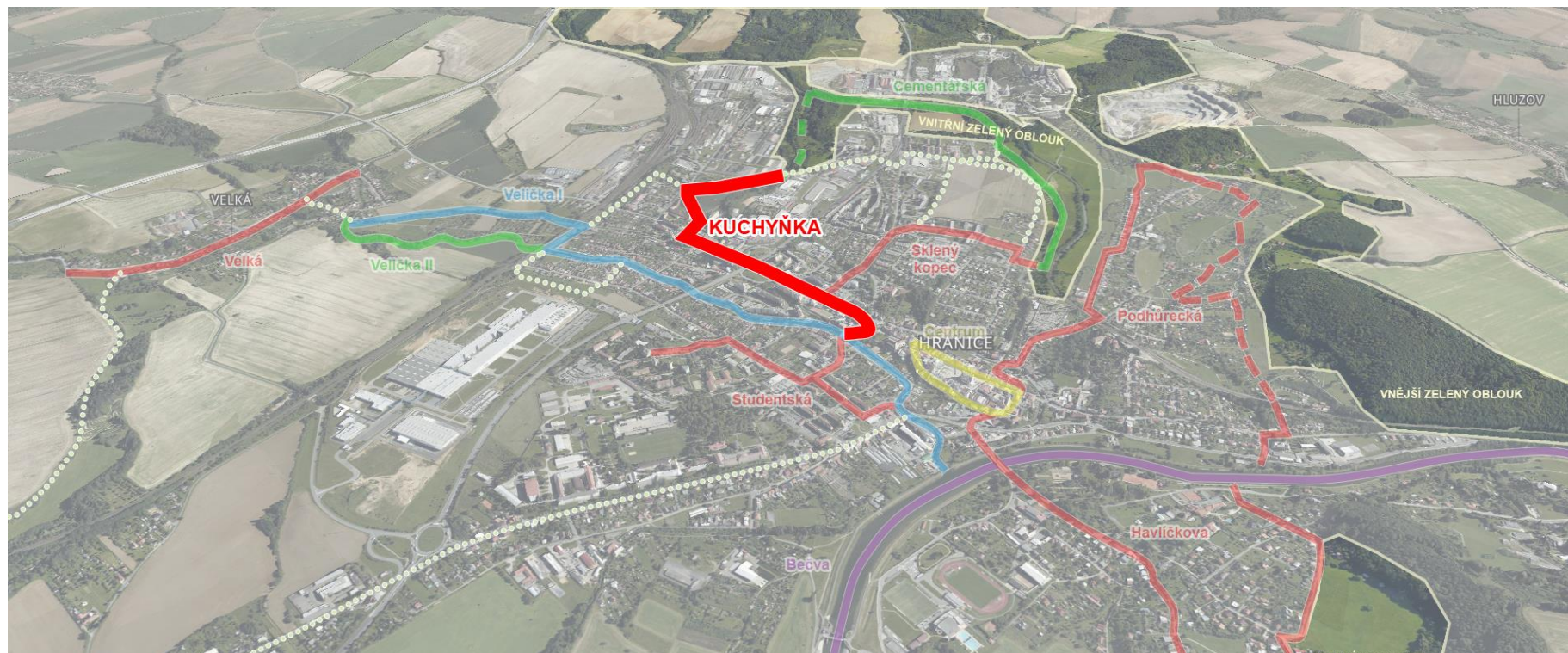
Osa Havlíčková propojuje osu Bečva s osou Centrum, přitom prochází obytnou zástavbou na levém břehu Bečvy. Od Školního náměstí sleduje modrou turistickou značku přes most a ulici Havlíčkovu, poté přechází na ulici Pod Bílým kamenem, navazuje na žlutou turistickou značku a končí u Bečvy. Ideální vedení by místo Havlíčkovy ulice vedlo ulicí Pod Křivým, kde má vzniknout rozsáhlejší obytná zástavba. Mezi těmito dvěma ulicemi však neexistuje propojení, což je závažné omezení propustnosti územím na levém břehu Bečvy.

Rozvoj osy: Vzhledem k plánované zástavbě je doporučeno vytvořit podklad, který bude v uličním prostoru počítat s výsadbou zeleně (stromořadí, zasakovací pásy, ...). K zvýšení propustnosti je vhodné myslet v koncepčních materiálech na propojení mezi ulicemi Havlíčková a Pod Křivým.

Plochy na ose: 30 ZD, 31 ZD, 32 ZD, 34 J, 43 U, 45 ZD, 46 ZS, 47 ZD

Kuchyňka

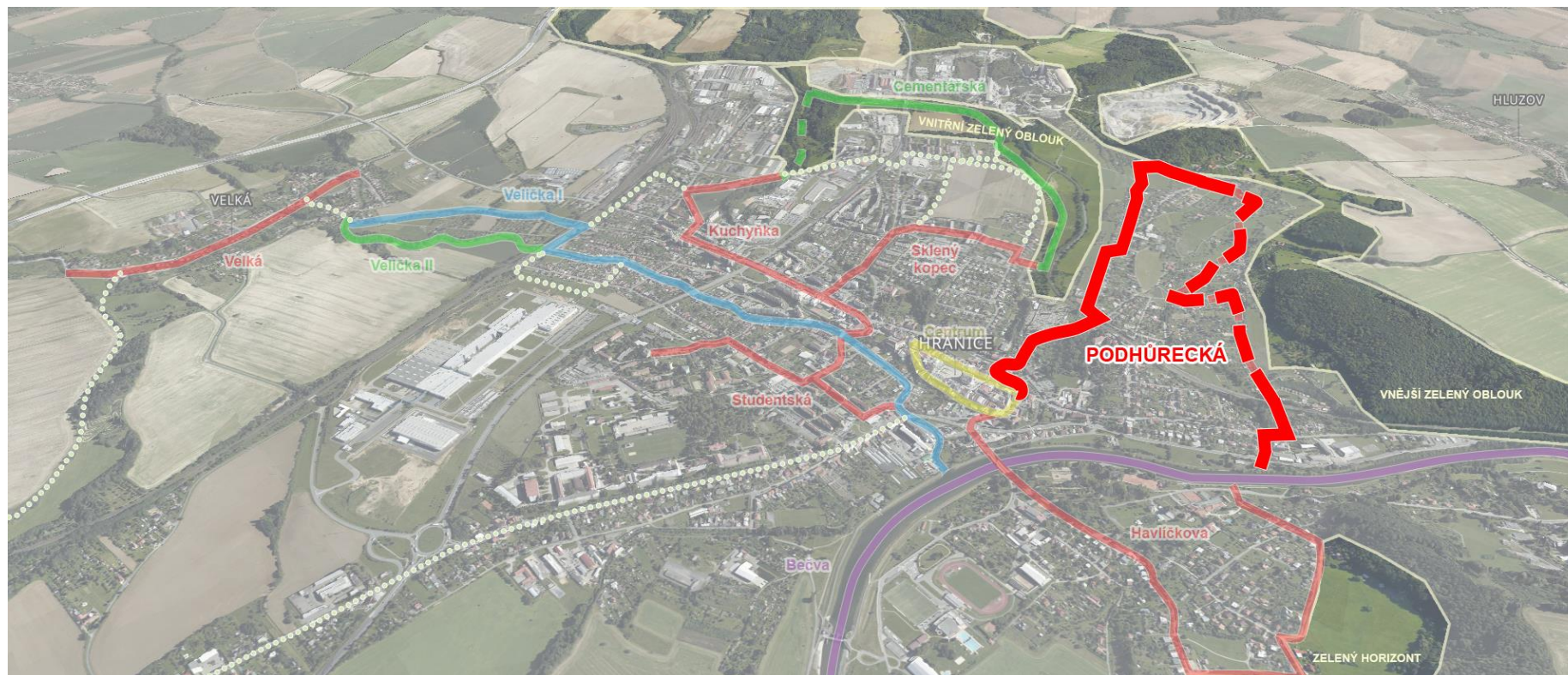
Osa Kuchyňka začíná u Veličky poblíž Šromotova náměstí, po Třídě 1. máje a Jaselské směřuje k rybníku Kuchyňka, který je cílovým místem osy. V budoucnosti může dojít k propojení osy s Cementářskou osou, nově prodloužená osa by pak mohla mít rekreační charakter.

Rozvoj osy: Třída 1. máje je dobře prostupná a trasa ke Kuchyňce je doprovázena stromořadími, rozvoj osy spočívá především v péči o stávající dřeviny a doplňování neperspektivních jedinců. Zeleň kolem rybníka je v poměrně dobrém stavu, stav je možné zlepšit doplněním keřových skupin.

Plochy na ose: 74 ZB, 77 ZB, 88 ZK, 96 ZD, 98 ZD, 99 U, 100 ZD, 101 ZD, 102 U, 124 U, 154 ZD, 160 ZD, 161 ZB, 162 ZD, 163 P, 164 ZB, 165 ZB, 166 ZV, 168 ZD, 169 ZD, 183 ZB, 184 ZB, 185 ZD

Podhůrecká

Podhůrecká osa prochází zástavbou lokalizovanou mezi oběma zelenými oblouky. Osa začíná v centru a kopíruje zelenou turistickou trasu až ke Kostelu Narození panny Marie. Odtud pokračuje ulicí U Kostelíčka, rovněž po ulici Pod Hůrkou a kolem kempu k Bečvě. Trasa je zvolená takto kvůli budoucí obytné zástavbě. Čárkovaná část trasy představuje možné propojení, v budoucnu se ale může objevit vhodnější cesta, která zohlední i možnost doprovodné zeleně ať v podobě stromořadí nebo roztroušených zelených plošek.

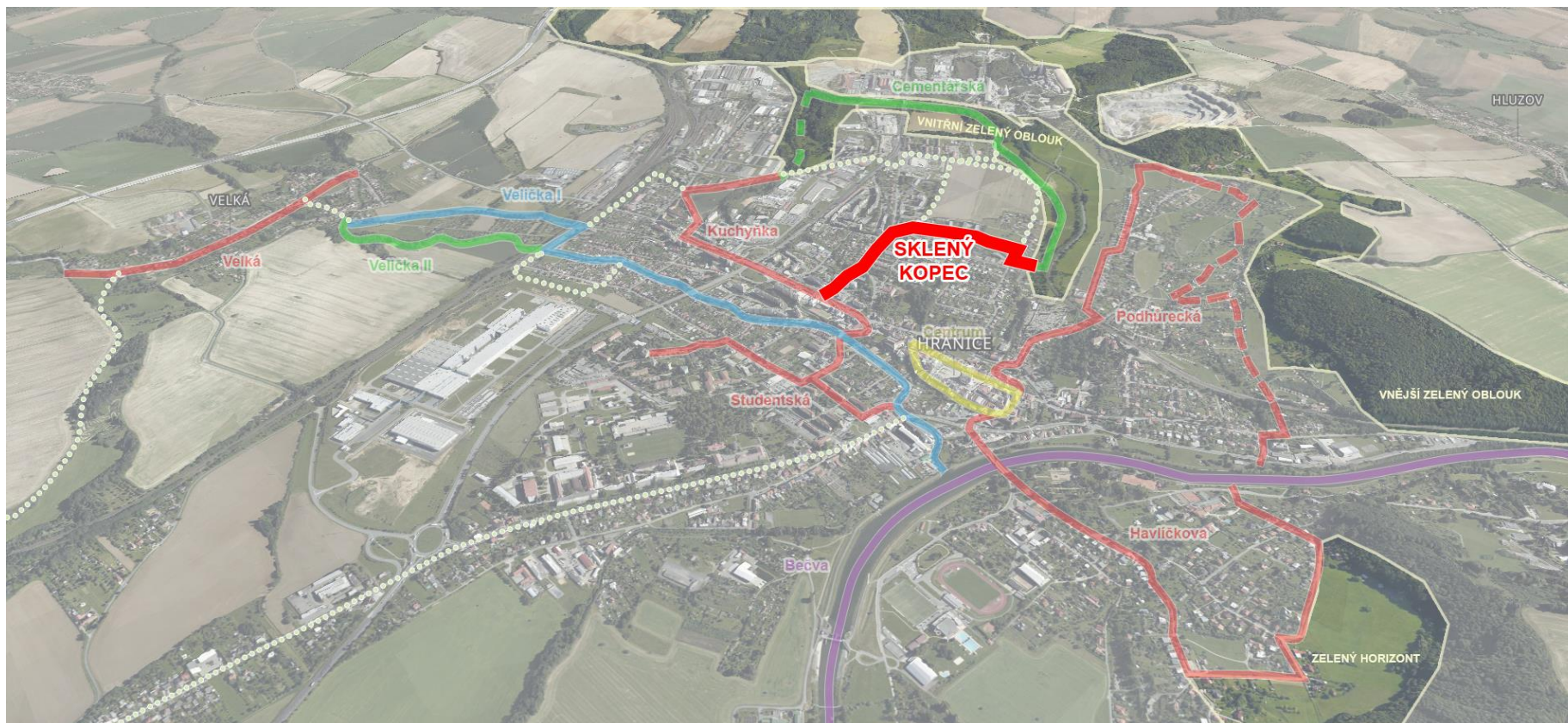
Rozvoj osy: Rozvoj je vázán na zvolení finální trasy osy, která by v každém případě měla zahrnovat i zmíněné zelené prvky. V bližší budoucnosti je možné alespoň stabilizovat nestabilní plochy zeleně.

Plochy na ose:

8 R, 9 ZD, 10 ZD, 11 ZV, 13 ZK, 14 ZD, 15 ZD, 19 ZD, 21 ZD, 23 U, 24 ZZ, 26 U, 27 H, 57 ZD, 58 ZD

Sklený kopec

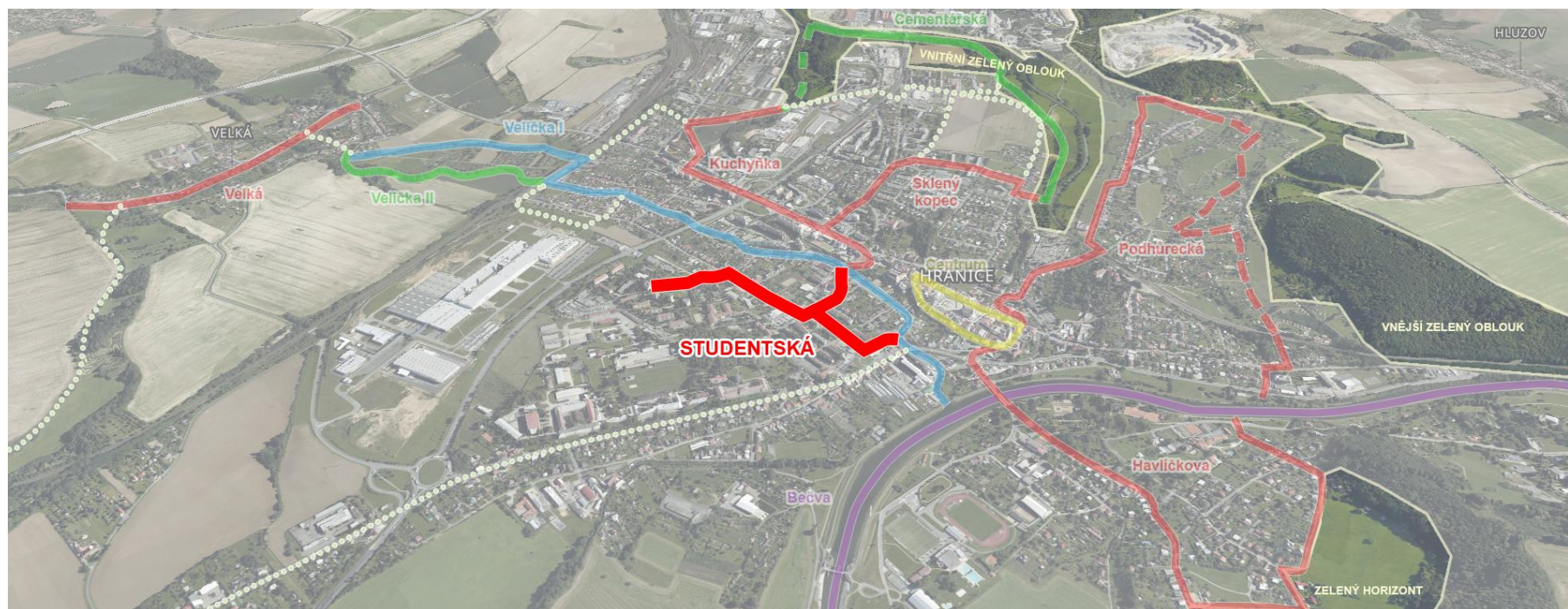
Osa Sklený kopec se kříží s osou Kuchyňka v ulici Mlýnský příkop, odtud pokračuje po Zborovské, dotkne se sídliště Hromůvka, kde se stáčí na ulici Pod Lípami a do nové zástavby na Jižní. Na Skalní pak uhýbá k Račímu potoku a ose Cementářské. Osa prochází, pokud je to možné, v zeleni obytných souborů.

Rozvoj osy: Na ulici Zborovské se nachází nestabilní plochy zeleně dopravy a vegetační clona, které je třeba stabilizovat zlepšením prostorové struktury (dosadba stromů i keřů), dále je třeba koncepčně vyřešit obnovu celé plochy zeleně obytného souboru 73 ZB. Vedení osy je pak možné na vybraných místech zvýraznit dosazením stromořadí

Plochy na ose: 60 ZB, 62 ZB, 63 ZB, 64 ZC, 69 T, 73 ZB, 78 ZD, 79 ZD, 83 ZB, 92 ZV

Studentská

Studentská osa pokrývá oblast západně od Veličky, začíná na Šromotově náměstí a na Purgešově se dělí na dvě větve – první směřuje na jih, prochází plochou 119 ZB a po ulici Přátelství se vrací k ose Velička I. Druhé rameno vybíhá na sever po Studentské ulici, dále po Nerudově až do středu plochy 137 ZB (Struhlovsko).

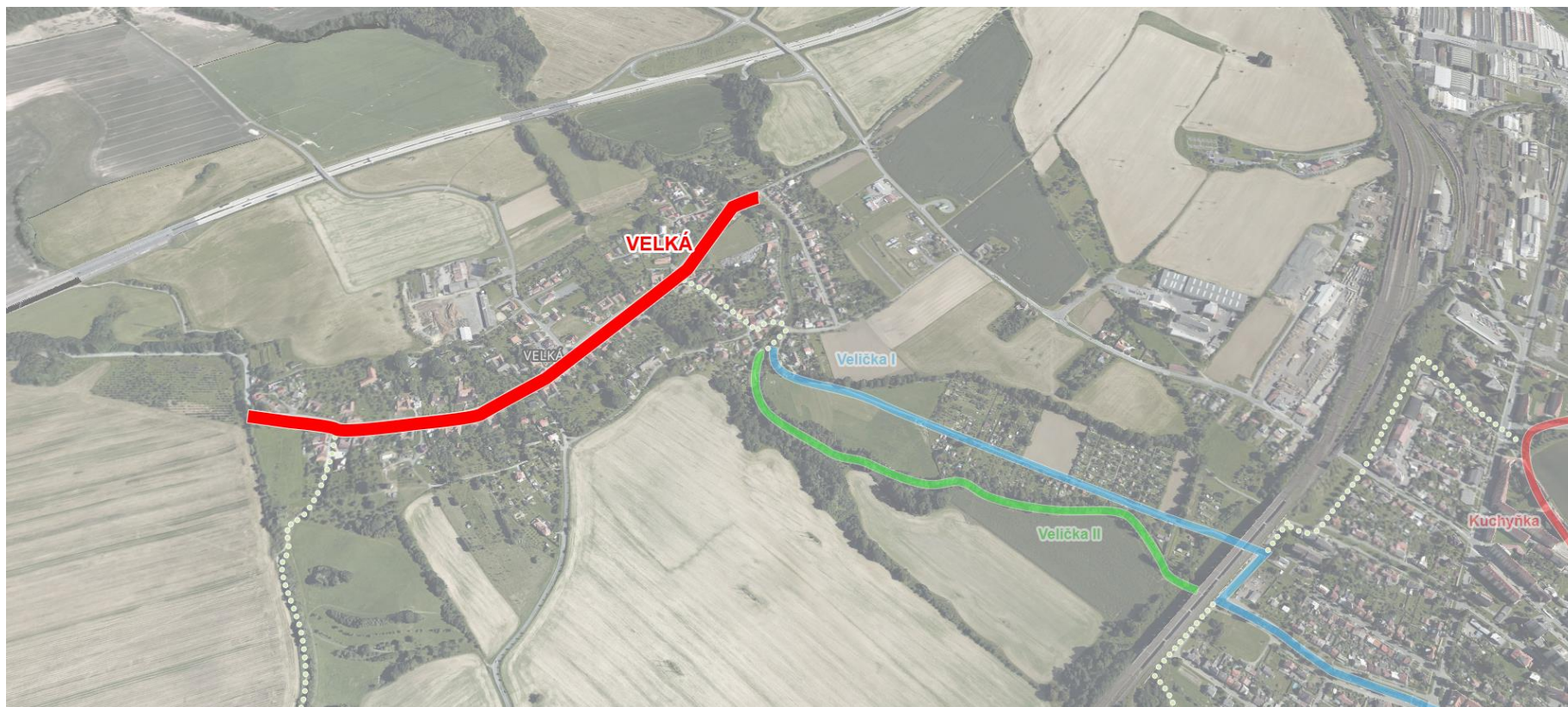
Rozvoj osy: Větší část ploch zeleně na ose je v dobrém stavu, u nich je třeba dbát na správnou údržbu a doplňování nefunkčních prvků (mobiliář, dřeviny). Rozvoj by se měl týkat hlavně ploch obytných souborů, především nestabilní plochy 137 ZB. Jedná se o rozsáhlý obytný soubor, kde není zajištěna kontinuální obměna dřevin (chybí mladé stromy), plocha by také zasloužila lepší vybavenost a celkově kvalitnější technické řešení povrchů. Vzhledem k množství obyvatel v tomto souboru je vhodné vložit na více míst i pokročilejší formy vybavenosti (venkovní fitness, motýlí zahrada a odpočinkové zóny, místo pro grilování a komunitní život apod.).

Plochy na ose:

105 U, 114 J, 118 ZD, 119 ZB, 120 U, 121 ZS, 122 ZK, 123 ZK, 125 ZC, 126 ZC, 127 ZK, 128 U, 129 ZD, 130 ZK, 131 U, 137 ZB, 138 U, 139 ZD, 247 ZC

Velká

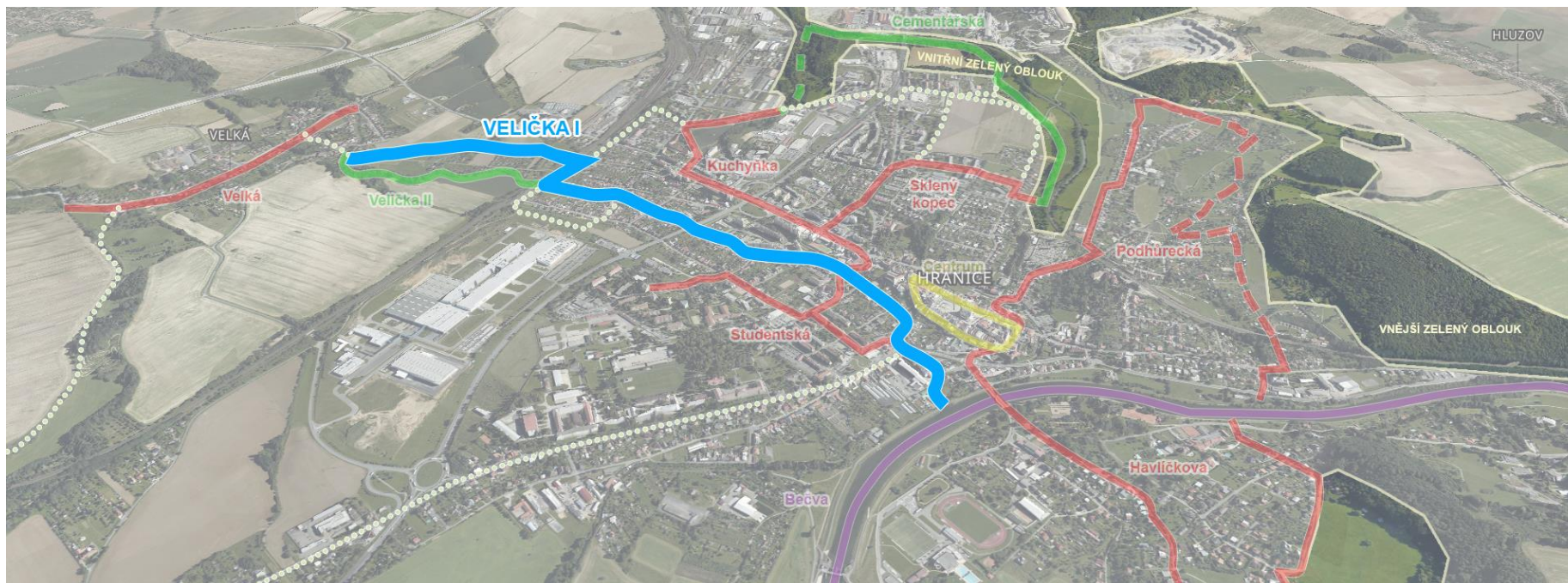
Osa je polyfunkční, prochází po hlavní komunikaci celou obcí a končí na mostě přes Veličku.

Rozvoj osy: Po celé délce osy je jen málo ploch zeleně, o ně je třeba se starat se zvýšenou pozorností, protože vzhledem k malým prostorovým možnostem není na většině trasy osy možné doplnit liniovou zeleň (ať už stromy nebo keře).

Plochy na ose: 202 ZV, 203 ZD, 204 ZD, 208 U, 209 VD, 211 ZD, 212 ZV

Velička I

Velička I je koncipována jako jediná rekreační osa ve městě. Vodní toky vybízí k procházkám a obecně krátkodobé rekreaci. Osa vede od místa, kde Velička ústí do Bečvy, po trase toku až k železničnímu viaduktu. Zde se odklání od toku a pokračuje po silnici až k Velké. Na osu jsou navázány zelené cesty – první tvoří menší okruh nad Hvězdoslavovou ulicí, další propojuje osu Velička I s osou Kuchyňka. Poslední zelená cesta je prodloužením os Velička I a II a spojuje je s osou Velká.

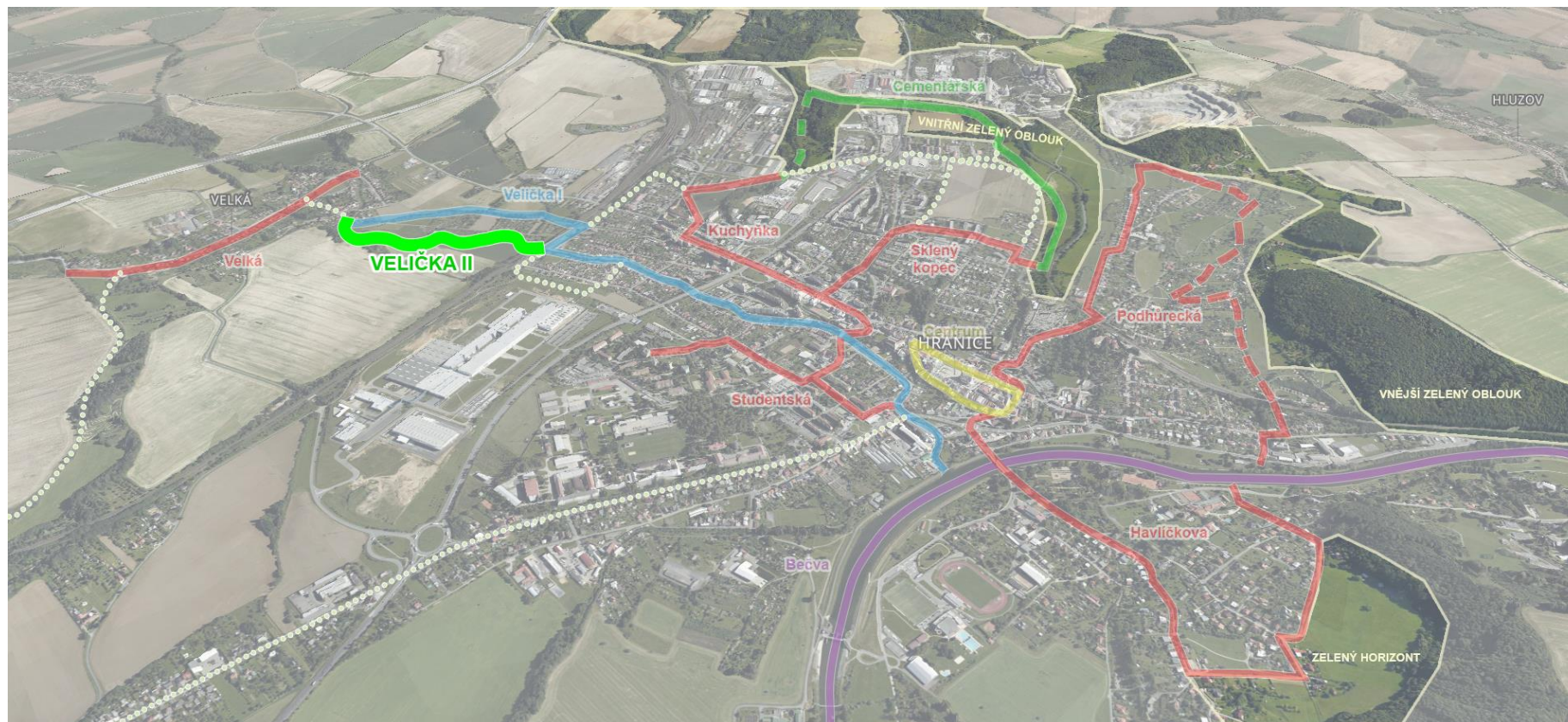
Rozvoj osy: Hlavním cílem rozvoje je zajistit průchodnost podél toku po celé jeho délce, toto je problematické v úseku od ulice Přátelství až po ústí, kde vtéká Velička do Bečvy. Dalším bodem je úprava pobřežní vegetace, ta je v současnosti na mnoha místech nahodilá, spontánně vzniklá. Nová vegetace by měla být vysazena na základě koncepčního řešení. Vzhledem k rekreačnímu charakteru osy je pak vhodné na některých místech tok zpřístupnit, doplnit vybavenost se zaměřením na sport a rekreaci.

Plochy na ose:

89 ZB, 90 ZK, 91 ZK, 95 ZD, 97 ZV, 103 U, 104 ZD, 106 U, 107 P, 113 ZD, 141 U, 153 T, 182 J, 186 ZZ, 187 ZB, 188 U, 189 ZD, 191 J, 192 ZD, 193 ZD, 195 ZD

Velička II

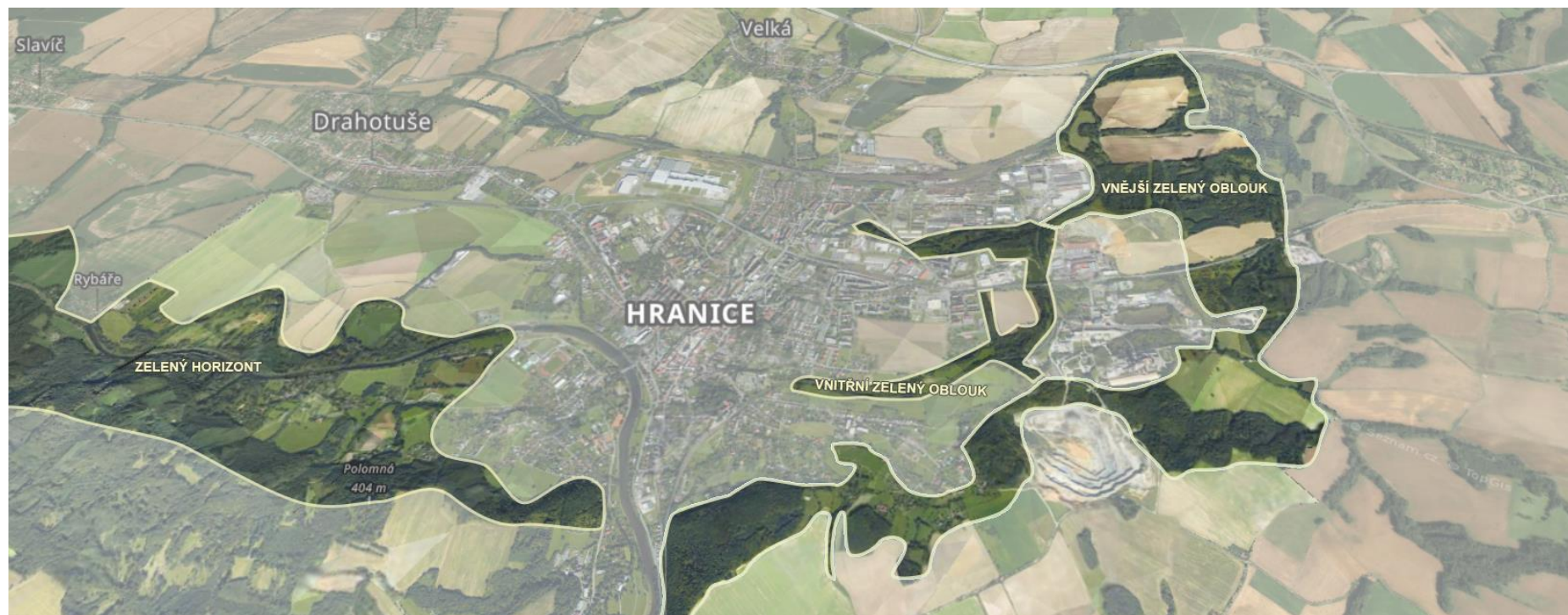
Osa Velička II je osou přírodní, začíná u viaduktu a pokračuje v trase toku až do Velké.

Rozvoj osy: Velička II leží na vedení lokálního ÚSES, dle plánů ÚSES je hned za viaduktem projektováno biocentrum, realizace tohoto prvku může být současně rozvojovým programem osy. Na rozdíl od Cementářské osy, Velička II by měla zůstat zcela přírodní osou bez většího rekreačního využití, podél toku může být realizována alespoň pěšina.

Plochy na ose: nejsou

2.4.4 Zelené oblouky

Zelené oblouky lze v systému zeleně Hranic chápat jako ekvivalent zelených klínů, také se jedná o přírodní plochy nějakým způsobem zasahující do organismu města, na rozdíl od klínů ale spíše tvoří obal než prvek vstupující do městské zástavby od okraje ke středu.

Zelený horizont

Zelený horizont je tvořen hmotou Maleníku s vrcholy Krásnice, Maleník, Křivý a Polomná. Zelený horizont rámuje pohledy směrem k jihu, jeho vrcholy jsou viditelné z většiny částí města. Horizont zahrnuje i údolí pod vrcholy, protože mají přímou souvislost se zástavbou města.

Vnější zelený oblouk

Vnější zelený oblouk je protáhlý pás krajinné zeleně obklopující město z východu. Nejvýraznějšími částmi jsou Hůrka a netěžená část vápencového lomu u PP Nad Kostelíčkem. Tento úsek oblouku dotváří obraz města a opět je viditelný z větší části Hranic. Za lomem už nejsou tak výrazné vrcholy, důvod, proč byl oblouk vymezen až sem, je ten, že tvoří přirozené ukončení zástavby a je protíváhou průmyslové zástavby ve východní části města.

Vnitřní zelený oblouk

Plošně nejmenším prvkem z oblouků je Vnitřní zelený oblouk. Nejvíce však zasahuje do zástavby města, táhne se nivou Račího potoka a kolem železnice navazuje na Ludinu a rybník Kuchyňku. Oblouk funguje jako zelená proluka, jeho význam je hygienický, estetický, ekologický a urbanistický. Lze ho chápat jako zelenou rezervu v případě zahuštění obytné zástavby. Je silně doporučeno Vnitřní zelený oblouk nezmenšovat zástavbou jakékoli funkce, nejméně pak průmyslovou, naopak je vhodné stávající zeleň stabilizovat a rozvíjet.

2.4.5 Prvky dotvářející systém zeleně

Zelené cesty

Vnitřní propojení města zahušťuje síť zelených cest. Jde o trasy městem, které propojují významné body města, spojují trasy os, vytváří procházkové okruhy městem. Zpravidla jsou to komunikace/spojnice v území s vysokým podílem zeleně. Zelené cesty v Hranicích především spojují osy s významnými cílovými místy.

Významné plochy zeleně

Významné plochy zeleně jsou plochy ležící mimo osy zeleně, které jsou ale důležité z hlediska systému zeleně, protože jejich vliv významně překračuje jejich vlastní hranici. Za významné objekty zeleně jsou považovány hřbitovy a spádové parky či plochy zeleně důležité pro danou místní část.

Významné plochy zeleně: 4 U, 53 ZK, 54 H, 55 U, 72 H, 143 U, 156 U, 158 U, 197 J, 228 U

Návrhové plochy zeleně dané jak územním plánem, tak navrhované zpracovatelem

Viz kapitola 3.4.1. Možnosti rozvoje zeleně v zastavěném území.

Základní plochy, základní plochy na osách

Základní plochy jsou nejnižší stavební jednotkou systému zeleně, jejich logickým, funkčním a prostorovým spojováním vznikají rozvojové osy. Základní plochy jsou tedy stavebním kamenem systému zeleně, a to i když nejsou součástí rozvojových os.

Lesy

Lesy jsou nedílnou a přirozenou součástí rekreace v krajině. Převážná část lesů je situována v zelených obloucích.

2.5 Návrh dřevinných vegetačních prvků

Pro výběr vhodného druhu (taxonu) dřevin je nutné zohlednit více okolností, zejména:

- požadované funkce výsadby
- vlastnosti stanoviště
- možné nežádoucí důsledky použití jednotlivých druhů rostlin
- dostupnost rostlinného materiálu
- vhodná technologie zakládání vegetačních prvků a následná péče o ně

Podobně se i návrh prostorové struktury vysazovaných dřevin odvíjí od požadované funkce a vlastností stanoviště. Výběr vhodného taxonu i prostorového uspořádání je ovlivněn také polohou výsadbové plochy v rámci města. Obecně platí, že by při výsadbě měly převažovat domácí druhy dřevin – jsou nejlépe přizpůsobeny prostředí, nejsou ekologickou hrozbou (genetická eroze, invazní druhy, ...), svojí fyziologií zapadají do středoevropského prostředí. Na druhé straně je ale třeba zmínit, že prostředí v intravilánu často skýtá tak zhoršené stanovištní podmínky, že není možné použití původních dřevin nebo jejich kultivarů a nezbyvá než sáhnout po introdukovaných dřevinách.

Parky a jiné plochy zeleně v hlavní funkci

Pro parky a další funkční typy zeleně v hlavní funkci je vhodné vytvářet kostru výsadby z původních dlouhověkých dřevin a upřednostňovat vzrůstné dřeviny, pokud to prostorové podmínky dovolují. Zároveň však je možné použít jako doplněk introdukované dřeviny, které přinášejí do výsadby jinou kvalitu, kterou nemohou poskytnout domácí druhy dřevin, nebo alespoň jejich kultivary.

Městský parter

Uliční prostor se často vyznačuje extrémními stanovištními podmínkami, vysazované dřeviny se musí potýkat zejména se zasolením půd, extrémními teplotami, suchem, nedostatečným prokořenitelným prostorem. V takových případech je nutné sáhnout po nepůvodních dřevinách, které zhoršené podmínky snáší. V extrémních podmínkách zástavby je nutno rovněž počítat i s náročnějšími technickými opatřeními, které pro dřeviny zabezpečí vhodné životní podmínky, a následně také s intenzivnější rozvojovou a udržovací péčí.

Výsadby v intravilánu

Předchozí dvě kategorie základních ploch zeleně kladou důraz na estetické působení výsadby, která je promyšlená a zhotovená podle pečlivě vypracovaného osazovacího plánu. Naproti tomu je u výsadeb biotechnického rázu upřednostňována funkčnost. Jedná se o clony, stabilizace svahů, výsadby podél komunikací. Opět je třeba upřednostňovat domácí druhy dřevin. Pro dřívější naplnění požadované funkce je ale možné pomoci si nepůvodními dřevinami, které budou chápány jako dočasné (např. rychle rostoucí dřeviny vytvoří clonu, která bude plnit svou funkci, dokud nedorostou a nepřevzou funkci domácích druhů). Důležitým principem je rovněž i použití školkařského materiálu – ne jenom alejových výpěstků, které jsou náročnější zejména na zálivku. Výsadby zahuštěných skupin s následujícími probírkami pak dokáží preferovanou funkčnost poměrně rychle zajistit.

Výsadby v extravilánu

V nezastavěném území i na přechodu obce a krajiny je jednoznačně doporučováno použití výhradně domácích druhů dřevin. V krajině je použití introdukovaných dřevin téměř vyloučeno, na hranici zástavby je možné nepůvodní dřeviny používat jen na extrémních stanovištích. Kombinace volby vhodného rostlinného materiálu a tomu odpovídající technologie založení a údržby je pak zárukou dlouhodobé funkčnosti v kontextu přiměřených nákladů. Jde například o lesnické metody zakládání nové krajinné zeleně či skladebných prvků ÚSES.

Dočasná zeleň

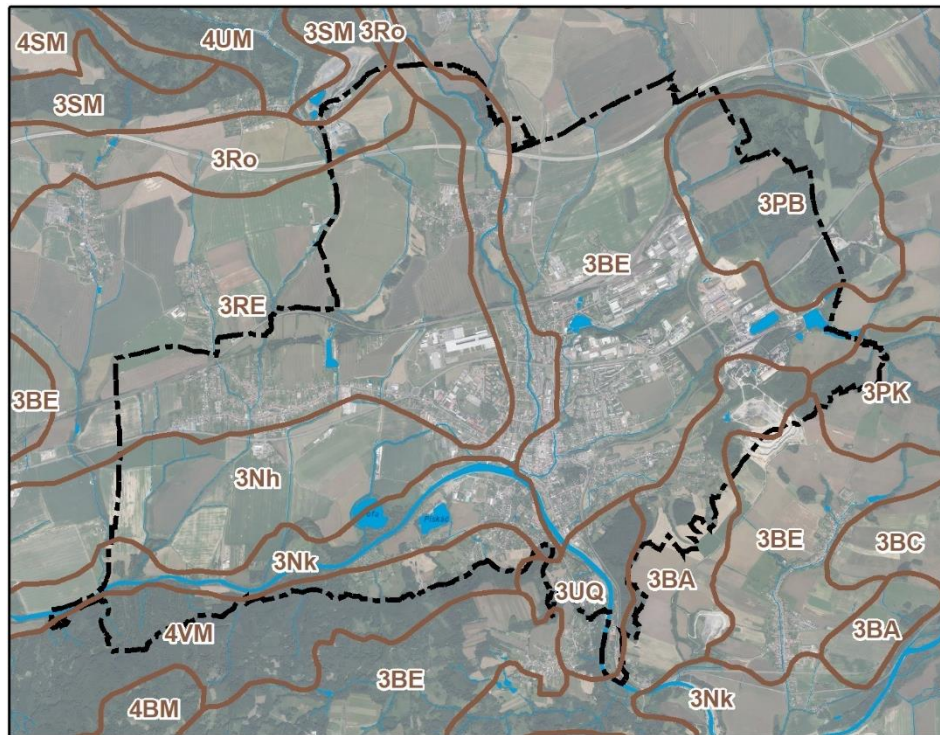
V městském prostředí se nachází místa, která jsou určena k plnění konkrétních funkcí (bydlení, komerční zástavba, doprava, ...), z nějakého důvodu však tuto funkci mají začít plnit v delším časovém horizontu. Často jde o územní rezervy, kde plánovaný záměr v budoucnosti vytváří bezprizorní plochu v přítomnosti. Z těchto ploch se tak stávají nevyužitá městská lada, opuštěné zelené plochy neposkytující žádný zvláštní užitek obyvatelům města.

Dočasná zeleň je koncept, který řeší zmíněnou situaci - dává program dočasně nevyužitým plochám, aniž by však vylučoval realizaci určených záměrů v budoucnosti. Formy dočasné zeleně jsou různorodé. Může se jednat o výsadby užitkového charakteru, např. zemědělská půda, sanační výsadby apod. Z hlediska městské komunity jsou pak atraktivnější dočasné parky nebo komunitní zahrady. Dočasná zeleň má charakteristické znaky - užívání rychle rostoucích dřevin, minimum náročných úprav, vložení snadno odstranitelných konstrukcí.

Doporučené domácí dřeviny

Kritéria volby taxonu byly specifikovány v úvodu kapitoly, co se stanoviště týká, je vhodným nástrojem Biogeografické členění ČR (CULEK a kol, 2003), dílo, které charakterizuje přírodní podmínky jednotlivých krajinných celků. Nejnižší jednotkou je biochora – územní celek s homogenními stanovištními podmínkami. Biochora je tedy vodíkem výběru dřevin pro danou lokalitu – v popisu biochory jsou představeny typická rostlinná společenstva, taxonomické složení daného společenstva je pak dohledatelné v Katalogu biotopů ČR*, dostupné na: <https://www.ochranaprirody.cz/res/archive/299/036740.pdf?seek=1465205752>

Přehled biochor ukazuje obrázek:

Výčet dotčených biochor je následující: 3BA, 3BE, 3Nh, 3Nk 3PB, 3PK, 3RE, 3SM, 3UQ, 4VM

*(CHYTRÝ, Milan. *Katalog biotopů České republiky: Habitat catalogue of the Czech Republic*. 2. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010. ISBN 978-80-87457-02-3.)

Doporučené nepůvodní dřeviny

Při výběru introdukovaných dřevin je vhodnější používat ověřené taxony – nehrozí pak nečekané komplikace (neujmutí, nečekané růstové vlastnosti, nečekané environmentální dopady apod.).

2.6 Zkratkový klíč

Zkratky používané v textu:

ÚSES	Územní systém ekologické stability
EVL	Evropsky významné lokalita
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
ZP	Základní plocha
FT	Funkční typ

Plochy, na kterých plní zeleň hlavní funkci

P	Park
U	Parkově upravená plocha
J	Jiná – ostatní zeleň
S	Stabilizační vegetace svahů
R	Rekreační zeleň
T	Ochranná zeleň
H	Hřbitovy

Plochy, na kterých plní zeleň funkci doprovodnou

ZB	Zezeň obytných souborů
ZD	Zezeň dopravních staveb
ZC	Zezeň občanské vybavenosti
ZK	Zezeň školních a kulturních zařízení
ZS	Zezeň sportovních areálů
ZV	Zezeň vodotečí
ZZ	Zezeň zdravotnických zařízení
ZE	Zezeň železnic